

Sabina Kubiciel-Lodzińska

Politechnika Opolska

WYNAGRODZENIA CUDZOZIEMCÓW PRACUJĄCYCH LEGALNIE W POLSCE (NA PRZYKŁADZIE BADAŃ Z WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO)

Wprowadzenie

W Polsce rośnie zainteresowanie pracodawców zatrudnianiem pracowników z zagranicy. Może o tym świadczyć chociażby zwiększająca się z roku na rok liczba wydawanych zezwoleń na pracę oraz oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi¹. Dlatego uznano, że istotne jest uzyskanie informacji dotyczących wysokości płac uzyskiwanych przez zagranicznych pracowników.

Celem artykułu jest prezentacja wybranych wyników badań przeprowadzonych w województwie opolskim wśród cudzoziemców podejmujących legalne zatrudnienie. Na początku omówiono metodę realizacji badań oraz scharakteryzowano respondentów. Następnie zaprezentowano wysokości minimalnych płac migracyjnych badanych z uwzględnieniem segmentu rynku pracy, na którym byli zatrudnieni, ich płci, wykształcenia, branży zatrudnienia oraz zawodu. Zaprezentowano także wyniki badań odnoszące się do zarobków badanych możliwych przez nich do uzyskania w ich krajach pochodzenia.

---

¹ Inicjatorem wydania zezwolenia na pracę oraz rejestracji oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy jest pracodawca zamierzający zatrudnić obcokrajowca. W Polsce w 2010 roku wydano ponad 37 tys. zezwoleń na pracę zarejestrowano około 180 tys. oświadczeń, natomiast w 2011 wystawiono ponad 40 tys. zezwoleń na pracę oraz zarejestrowano blisko 260 tys. oświadczeń.

1. Metoda prowadzenia badań, charakterystyka badanych

Ustalono, że cudzoziemcy pracujący w Polsce podejmują zatrudnienie w dwóch różniących się od siebie segmentach rynku pracy: na pierwotnym rynku pracy oraz wtórnym rynku pracy. Zgodnie z koncepcją dualnego rynku pracy Michaela Piore, rynek pierwotny obejmuje miejsca pracy uznawane za atrakcyjne, wymagające wyższych kwalifikacji, lepiej wynagradzane. Wtórny rynek pracy dotyczy branż i zawodów, które są postrzegane jako nieatrakcyjne, oferujących relatywnie niskie płace². Dlatego badanych podzielono na dwie grupy. Do segmentu pierwotnego zaliczono osoby podejmujące zatrudnienie jako nauczyciele języków obcych (native speakerzy), lekarze, pielęgniarki, doradcy, kierownicy. Wtórny rynek pracy objął robotników wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych z przemysłu, budownictwa, rolnictwa i usług (m.in. gastronomii).

Łącznie w badaniu ankietowym uczestniczyło 217 pracowników, spośród których 29 pracowało w sektorze pierwotnym, a 188 na wtórnym rynku pracy.

W grupie badanych obcokrajowców dominowali mężczyźni, którzy stanowili 76,5% ankietowanych (166 osób), podczas gdy udział kobiet wyniósł 23,5% (51 osób). Respondenci pochodzili głównie z dwóch krajów: z Ukrainy (44% – 96 osób) oraz z Mołdawii (41% – 88 osób). Na trzecim miejscu pod względem liczebności wymienić należy Białorusinów (4% – 10 osób). Udział obcokrajowców pochodzących z innych państw był znacznie niższy. Wśród respondentów byli Niemcy (3% – 6 osób), a także Brytyjczycy, Holendrzy, Amerykanie i cudzoziemcy z innych państw, którzy łącznie stanowili 8% badanych (17 osób). Szczegóły w tabeli 1.

Tabela 1

Badani cudzoziemcy ze względu na kraj pochodzenia

Kraj pochodzenia	Udział w grupie respondentów	
	liczba	%
Białoruś	10	4,6
Holandia	4	1,8
Mołdawia	88	40,6
Niemcy	6	2,8
Stany Zjednoczone	4	1,8
Ukraina	96	44,3
Wielka Brytania	5	2,3
Inne	4	1,8
Ogółem	217	100

Źródło: Opracowanie na podstawie przeprowadzonych badań.

² *Popyt na pracę cudzoziemców. Polska i sąsiedzi*. Red. S. Golinowska. Warszawa 2004, s. 24.

Dokonano także podziału badanych z uwzględnieniem branż, w jakich podejmowali zatrudnienie w województwie opolskim (tabela 2).

Tabela 2

Struktura zatrudnienia badanych obcokrajowców

Wyszczególnienie		Branża zatrudnienia						
		budownictwo	przemysł	rolnictwo	usługi	edukacja	służba zdrowia	ogółem
Badani	liczba	58	121	9	11	13	5	217
cudzoziemcy	%	26,7	55,8	4,1	5,1	6,0	2,3	100,0

Źródło: Ibid.

Ponad połowa badanych cudzoziemców zatrudniona była w przemyśle (56% – 121 osób). Prawie 1/3 to osoby, które podjęły pracę w budownictwie (27% – 58 osób). W obu tych branżach pracowało łącznie ponad 82% respondentów. Znaczenie pozostałych sektorów w ankietowanej grupie było znacznie mniejsze. W edukacji pracowało 6% badanych (13 osób), w usługach 5,1% (11 osób), w rolnictwie 4,1% (9 osób), a w służbie zdrowia 2,3% ankietowanych cudzoziemców (5 osób).

2. Minimalna płaca migracyjna badanych obcokrajowców³

Jak wspomniano we wprowadzeniu, jednym z celów badań było otrzymanie informacji dotyczących wysokości wynagrodzeń obcokrajowców podejmujących legalne zatrudnienie w województwie opolskim. Doświadczenia uzyskane w trakcie badań przeprowadzonych wśród emigrantów zarobkowych z Opolszczyzny pokazały, że wskazywanie poziomu zarobków jest uznawane za bardzo osobiste i wobec tego trudno otrzymać wiarygodne odpowiedzi. Korzystając z tej wiedzy w kwestionariuszu ankiety umieszczono pytanie o minimalną płacę netto, za którą badany byłby gotów nadal pracować za granicą w tym samym zawodzie. Romuald Jończy nazwał ją minimalną płacą migracyjną – MPM⁴. Nie

³ Szerzej zagadnienie to zostało opisane w publikacji: S. Kubiciel-Lodzińska: *Imigracja zarobkowa do województwa opolskiego. Skala, warunki i perspektywy*. Opole 2012, s. 119-123.

⁴ R. Jończy: *Migracje zarobkowe ludności autochtonicznej z województwa opolskiego. Studium ekonomicznych determinant i konsekwencji*. Opole 2003, s. 234. Z badań R. Jończygo wynika, że zwykle respondenci podają poziom MPM identyczny z osiąganymi zarobkami.

jest to pytanie wprost o wysokość uzyskiwanej płacy, jednak ustalono, że poziom minimalnej płacy migracyjnej jest taki sam jak otrzymywanych zarobków.

Zestawienie średnich miesięcznych minimalnych płac migracyjnych netto znajduje się w tabeli 3. Odpowiedzi badanych podzielono uwzględniając ich płeć oraz segment rynku pracy. Uznano, że umożliwi to wskazanie pewnych różnic – zarówno odnoszących się do wysokości płac uzyskiwanych przez kobiety i mężczyzn, jak również osiągniętych przez zatrudnionych w każdej z dwóch sfer rynku pracy.

Tabela 3

Średnia miesięczna minimalna płaca migracyjna (MPM) netto cudzoziemców zatrudnionych w województwie opolskim w podziale na pierwotny i wtórny rynek pracy oraz płeć

Płeć respondenta	Pierwotny rynek pracy		Wtórny rynek pracy	
	kwota w zł	liczba respondentów	kwota w zł	liczba respondentów
Kobieta	2 860,00	11	2 549,41	40
Mężczyzna	6 831,25	18	3 037,30	148
Średnia	5 303,85	29	2 933,66	188

Źródło: Ibid.

Średnia MPM netto⁵ respondentów zatrudnionych na pierwotnym rynku pracy wyniosła 5303,85 zł, natomiast na wtórnym rynku pracy wyniosła ona 2933,66 zł, a więc była o połowę niższa.

Ustalono, że w badanej grupie były istotne różnice pomiędzy wysokościami wynagrodzeń kobiet i mężczyzn pracujących w tym samym segmencie rynku pracy. Według przeprowadzonego badania, mężczyźni pracujący na pierwotnym rynku pracy wskazywali przeciętną MPM w wysokości 6831,25 zł, natomiast kobiety wskazywały na płace ponad dwa razy mniejsze, bo wynoszące 2860 zł. Na wtórnym rynku pracy różnice w wysokościach zarobków uzyskiwanych przez kobiety i mężczyzn nie były już tak duże, jak w przypadku pierwotnego rynku pracy. Przeciętna MPM mężczyzn wynosiła 3037,30 zł, a kobiet – 2549,41 zł.

Przeprowadzone badanie pozwoliło także na uzyskanie informacji, że MPM kobiet pracujących na pierwotnym i wtórnym rynku pracy nie odbiegają od siebie w sposób znaczący. Różnica w wynagrodzeniach wyniosła około 310 zł na korzyść respondentek pracujących w „lepszem” segmencie rynku pracy. Natomiast wśród mężczyzn dysproporcja w płacach była znacznie wyższa. Pracujący na pierwotnym rynku pracy wskazywali na ponad dwa razy wyższą minimalną płacę migracyjną (6831,25 zł) niż zatrudnieni na wtórnym rynku pracy (3037,30 zł).

⁵ Średnie wynagrodzenie obliczono sumując podane wynagrodzenia, a wynik dzieląc przez liczbę osób, która udzieliła odpowiedzi.

Stosunkowo niewysoka różnica we wskazaniach minimalnej płacy migracyjnej respondentek zatrudnionych na pierwotnym i wtórnym rynku pracy wynika zapewne z charakteru ich zatrudnienia. Kobiety z segmentu pierwotnego zatrudnione były głównie w edukacji (nauczycielki języków obcych) oraz w służbie zdrowia (pielęgniarki), a oferowane tam wynagrodzenia nie są zbyt wysokie.

Dość dużą różnicę w wynagrodzeniach uzyskiwanych przez mężczyzn zatrudnionych na pierwotnym i wtórnym rynku pracy można tłumaczyć tym, że w gronie respondentów zakwalifikowanych do pierwotnego rynku pracy znalazła się kadra kierownicza firm z kapitałem zagranicznym, których wynagrodzenia w sposób znaczący odbiegają od przeciętnych wynagrodzeń w Polsce i w rezultacie wpłynęło to średnią wysokość MPM w tej grupie badanych.

W tabeli 4 zaprezentowano średnie miesięczne MPM netto wskazane przez respondentów z uwzględnieniem branży ich zatrudnienia. Najwyższą MPM netto wymieniały osoby zatrudnione w usługach – 7636,22 zł. Ta dość wysoka kwota wynika zapewne z faktu, że do branży usługowej zakwalifikowani zostali respondenci z pierwotnego rynku pracy – kierownicy holenderskich agencji pracy działających w województwie opolskim oraz pracownicy firm z kapitałem zagranicznym. W związku z pełnieniem przez nich kluczowych funkcji w przedsiębiorstwach, ich MPM są stosunkowo wysokie (jak na polskie realia) i w znaczący sposób podniosły średnią. Na drugim miejscu pod względem wysokości MPM znaleźli się pracownicy zatrudnieni w edukacji. W tym przypadku średnia płaca wyniosła 3307,69 zł. Średnia miesięczna MPM netto w przemyśle, który pod względem wysokości zarobków uplasował się na trzeciej pozycji, to według przeprowadzonego badania 3207,67 zł. Ten dość wysoki wynik tłumaczyć można tym, że w tej grupie badanych znaleźli się pracownicy wykonujący zawody deficytowe w regionie m.in. spawacze, ślusarze, tokarze, formiarze. Respondenci zatrudnieni w budownictwie wskazywali płace na poziomie 2948,48 zł, a w służbie zdrowia – 2720,00 zł. Najniższe MPM, według przeprowadzonego badania, wymieniali badani zatrudnieni w rolnictwie – 1587,50 zł.

Tabela 4

Średnia miesięczna minimalna płaca migracyjna (MPM) netto cudzoziemców pracujących w województwie opolskim legalnie według branży zatrudnienia

Branża	Średnia (w zł)	Liczba respondentów, którzy udzielili odpowiedzi
Budownictwo	2 948,48	58
Przemysł	3 207,67	121
Rolnictwo	1 587,50	9
Usługi	7 636,22	11
Edukacja	3 307,69	13
Służba zdrowia	2 720,00	5
Średnia	3 261,46	217

Źródło: Ibid.

Zestawiając średnie MPM deklarowane przez badanych cudzoziemców pracujących legalnie z uwzględnieniem podziału na zawody (tabela 5) można zauważyć znaczne różnice. Najwyższe wynagrodzenia wskazywane były przez osoby, które określały siebie jako „przedsiębiorców”. Chodzi o menedżerów pracujących w firmach z kapitałem zagranicznym. Grupa ta w bardzo znaczący sposób wyprzedziła pod względem wysokości minimalnej płacy migracyjnej pozostałych respondentów. Przeciętna MPM netto wskazywana przez nich to 13 700 zł, podczas gdy minimalna płaca migracyjna drugiego pod względem wysokości zarobków zawodu – hydraulika – zgodnie z deklaracjami ankietowanych kształtowała się na poziomie 3875 zł. Była więc 3,5-krotnie niższa.

Tabela 5

Średnia miesięczna minimalna płaca migracyjna (MPM) netto cudzoziemców według wykonywanych zawodów

Lp.	Zawód*/rodzaj wykonywanej pracy	Średnia MPM (w zł)	Liczba respondentów, którzy udzielili odpowiedzi
1	Przedsiębiorca	13 700,00	4
2	Hydraulik	3 875,00	4
3	Lekarz	3 750,00	2
4	Tokarz	3 580,00	3
5	Nauczyciel	3 307,69	13
6	Spawacz	3 247,27	22
7	Ślusarz	3 161,39	36
8	Formiarnik	3 139,29	7
9	Drobnik	3 032,50	8
10	Budowlaniec**	2 963,33	12
11	Murarz	2 917,67	15
12	Garmażer	2 854,44	9
13	Robotnik***	2 800,00	7
14	Betoniarz	2 716,67	3
15	Magazynier	2 700,00	5
16	Sprzątaczkę	2 250,00	2
17	Pielęgniarka	2 033,33	3
18	Rolnik	1 577,78	9
20	Opiekun osoby starszej	1 413,00	2

* W tabeli uwzględniono te zawody, które deklarowane były przez co najmniej 2 respondentów.

** Do tej kategorii zaliczono betoniarz, zbrojarzy, cieśli.

*** Do tej kategorii zaliczono pomocników budowlanych.

Źródło: Ibid.

Co ciekawe, niższą od hydraulika średnią MPM netto deklarowali lekarze – 3750,00 zł, nauczyciele – 3307,69 zł oraz pielęgniarki – 2033,33 zł. Dość wysoką minimalną płacę migracyjną wskazywali respondenci pracujący w zawodach

z branży metalowej: tokarze (3580,00 zł), ślusarze (3161,39 zł), spawacze (3247,27 zł) i formiarze (3139,29 zł). W przypadku branży budowlanej MPM to 2963,33 zł⁶. Przeciętna MPM netto deklarowana przez osoby wykonujące zawód murarza to 2917,67 zł, zaś betoniarza – 2716,67 zł. Robotnicy (chodzi o niewykwalifikowanych robotników z sektora budowlanego i przemysłowego) wskazywali średnie MPM w wysokości 2800,00 zł. Minimalna płaca migracyjna badanych zatrudnionych w charakterze magazyniera to 2700,00 zł, sprzątaczkę – 2250,00 zł, a wspomnianej już pielęgniarce to tylko 2033,33 zł. Jednak najniższa średnia MPM netto w badanej grupie deklarowana była przez osoby zatrudnione w gospodarstwach rolnych – 1577,78 zł i jako opiekunowie osób starszych – 1413 zł.

3. Płace możliwe do uzyskania w krajach pochodzenia⁷

W badaniu próbowano także ustalić, jakie wysokości wynagrodzeń mogliby uzyskać respondenci, gdyby podjęli pracę w tym samym zawodzie w kraju pochodzenia (tabela 6). Płace wskazane przez cudzoziemców są kwotami netto i zostały podane w walucie polskiej lub zostały na nią przeliczone⁸. Zaznaczyć należy, że nie wszyscy badani odpowiedzieli na pytanie o wysokość wynagrodzeń możliwych do uzyskania w kraju pochodzenia, dlatego liczba wskazań uwzględnionych w tabeli nie odpowiada liczbie respondentów. Brak odpowiedzi, jak wyjaśniali ankietowani wynikał z tego, że od wielu lat w ogóle nie podejmowali zatrudnienia w kraju pochodzenia lub miało ono charakter okresowy, nie zawsze legalny.

Jak wynika z tabeli 6, zatrudnieni na pierwotnym rynku pracy mogli osiągnąć w kraju pochodzenia wyższe wynagrodzenia niż pracując w Polsce. Przeciętne wynagrodzenie możliwe do uzyskania w kraju pochodzenia, przeliczone na złotówki to 6404,76 zł, podczas gdy przeciętna minimalna płaca migracyjna netto kształtowała się na poziomie 5303,85 zł. Można sądzić, że osoby te podejmując decyzję o emigracji nie kierowały się względami finansowymi, a raczej innymi, pozapłacowymi czynnikami skłaniającymi ich do podjęcia zatrudnienia poza krajem. Z badań przeprowadzonych w tej grupie obcokrajowców wynika, że zdecydowali o pracy za granicą, ponieważ chcieli sprawdzić się, zdobyć nowe doświadczenie⁹.

⁶ Spora część respondentów nie podawała konkretnego zawodu, bo do ich obowiązków należało wykonywanie różnych prac budowlanych m.in. murarskich, zbrojarskich i ciesielskich.

⁷ Szerzej zagadnienie to zostało opisane w publikacji: S. Kubiciel-Lodzińska: Op. cit., s. 127-131.

⁸ Do przeliczeń podanych kwot zastosowano średnie ważone kursów walut obcych za pierwsze półrocze 2008 roku. Kursy: dolar = 2,28 zł; euro = 3,49 zł; funt brytyjski = 4,51 zł; hrywna = 0,46 zł, lej mołdawski = 0,25 zł.

⁹ Więcej na temat wyników badań zob. S. Kubiciel-Lodzińska: Op. cit., s. 102-109.

Tabela 6

Przeciętna miesięczna wysokość wynagrodzenia netto możliwa do uzyskania w kraju pochodzenia cudzoziemca według wykształcenia i płci w podziale na pierwotnym i wtórnym rynku pracy*

Płeć i wykształcenie	Pierwotny rynek pracy		Wtórny rynek pracy	
	liczba	średnia (w zł)	liczba	średnia (w zł)
Mężczyźni	12	8 358,33	118	996,78
Podstawowe	0	brak	3	1 683,33
Zasadnicze zawodowe	0	brak	52	932,12
Średnie	1	5 000,00	49	1 058,57
Wyższe	11	8 663,64	14	873,57
Kobiety	9	3 800,00	32	615,16
Podstawowe	0	brak	1	450,00
Zasadnicze zawodowe	0	brak	14	687,86
Średnie	4	4 000,00	11	575,00
Wyższe	5	3 640,00	6	546,67
Średnia	21	6 404,76	150	915,37

* Nie wszyscy badani odpowiedzieli na pytanie o wysokość wynagrodzeń możliwych do uzyskania w kraju pochodzenia, dlatego liczba wskazań w tabeli na odpowiada liczbie respondentów.

Źródło: Ibid.

Badani mężczyźni z pierwotnego rynku pracy twierdzili, że w kraju pochodzenia mogliby uzyskać zarobki w wysokości 8358,33 zł, podczas gdy kobiety deklarowały średnie, możliwe do uzyskania wynagrodzenia w wysokości 3800 zł. Podział przeprowadzony ze względu na wykształcenie respondentów świadczy o tym, że mężczyźni z wykształceniem wyższym wskazywali przeciętne możliwe do osiągnięcia zarobki w kraju pochodzenia na poziomie 8663,64 zł, zaś ankietowany z wykształceniem średnim podał – 5000 zł. Z kolei wśród kobiet wyższe przeciętne wynagrodzenia deklarowały respondentki z wykształceniem średnim – 4000 zł niż z wyższym – 3640 zł. Jednak aż 8 spośród 29 respondentów z pierwotnego rynku pracy w ogóle nie odpowiedziało na pytanie o wysokość wynagrodzeń możliwych do uzyskania w kraju pochodzenia. Ma to związek z tym, że w ogóle nie pracowali oni w swoich państwach i nie wiedzieli jakie zarobki mogliby uzyskać (dotyczyło to osób młodych pracujących w charakterze native speakerów).

W przypadku zatrudnionych na wtórnym rynku pracy przeciętne wynagrodzenia możliwe do uzyskania w kraju pochodzenia były niższe niż minimalna płaca migracyjna wskazywana przez badanych.

Średnia płaca netto, jaką mogliby otrzymać w swoim kraju cudzoziemcy zatrudnieni w segmencie wtórnym kształtowała się na poziomie 915,37 zł, podczas gdy MPM wynosiła 2933,66 zł. Była więc aż trzykrotnie wyższa. Różnica ta może stanowić potwierdzenie, że możliwość uzyskania za granicą wyższego

wynagrodzenia niż w państwie pochodzenia jest jednym z kluczowych czynników motywujących do emigracji osoby podejmujące pracę we wtórnym segmencie rynku pracy. Ankietowani mężczyźni deklarowali, że w kraju pochodzenia mogliby zarobić średnio 996,78 zł, natomiast kobiety – 615,16 zł. Dokonano także podziału ze względu na wykształcenie respondentów. Trzej respondenci z wykształceniem podstawowym deklarowali, że mogliby uzyskać w kraju pochodzenia aż 1683,33 zł. To więcej niż wskazywali cudzoziemcy z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 932,12 zł, z wykształceniem średnim – 1058,57 zł oraz posiadający wykształcenie wyższe – 873,58 zł. Z rozmów z cudzoziemcami posiadającymi wykształcenie podstawowe wynika, że wskazywanie relatywnie wysokich kwot wynikało z ich przekonania, że tyle powinni zarabiać. Niektórzy wyjaśniali, że zarobki te mogliby uzyskać podejmując zatrudnienie nielegalne, często działając wbrew prawu (współpraca przy przemyśle, kradzieżach itp.). Pozostali badani, mający wykształcenie zasadnicze zawodowe, średnie i wyższe, racjonalniej oceniali wysokości możliwych do uzyskania zarobków w kraju pochodzenia.

Wśród kobiet dysproporcje w wysokościach deklarowanych zarobków możliwych do uzyskania w kraju pochodzenia nie były już tak wyraźne. Respondentki z wykształceniem podstawowym podawały średnie zarobki w wysokości 450 zł, z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 687,86 zł, z wykształceniem średnim – 575 zł, natomiast z wykształceniem wyższym – 546,67 zł.

Aż 48 osób z wtórnego rynku pracy w ogóle nie odpowiedziało na pytanie o wysokość zarobków możliwych do uzyskania w ojczystym państwie, co wynikało z tego, jak już wspomniano, że badani w kraju pochodzenia nie mieli zatrudnienia, a więc nie byłoby w stanie osiągnąć żadnego wynagrodzenia (lub nie byłoby to zarobek uzyskiwany stale i legalnie).

Podsumowanie

Przeprowadzone badanie umożliwiło ustalenie, że wynagrodzenia cudzoziemców pracujących legalnie w Polsce różnią się w zależności od segmentu rynku pracy, na którym są zatrudnieni. Przeciętne wyższe zarobki uzyskują osoby pracujące na pierwotnym niż na wtórnym rynku pracy, gdzie są one, według przeprowadzonego badania, o połowę niższe. Można to tłumaczyć charakterem pracy podejmowanym w każdej z tych sfer: na pierwotnym rynku pracy zatrudnieni byli przedstawiciele kadry kierowniczej zagranicznych firm, nauczyciele języków obcych oraz kadra medyczna, natomiast wtórny rynek pracy obejmował robotników wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych z przemysłu, budow-

nictwa i rolnictwa. Określono także, że kobiety zatrudnione w obu segmentach rynku pracy zarabiają mniej niż mężczyźni, przy czym dysproporcje w wynagrodzeniach są wyższe na pierwotnym niż na wtórnym rynku pracy, co także wynika z rodzaju wykonywanej pracy. Cudzoziemki z pierwotnego rynku pracy zatrudnione były przede wszystkim jako nauczycielki oraz pielęgniarki, podczas gdy mężczyźni pełnili funkcje kierownicze w firmach z kapitałem zagranicznym oraz pracowali jako lekarze. Najwyższe wynagrodzenia uzyskiwały osoby zatrudnione w usługach, natomiast najniższe pracujący w rolnictwie.

W trakcie badań ustalono także, że obcokrajowcy pracujący na pierwotnym rynku pracy mogliby uzyskać w krajach swego pochodzenia wyższe wynagrodzenia niż w Polsce, podczas gdy pracujący na wtórnym rynku pracy deklarowali, że zarobki w ich krajach byłyby średnio trzy razy niższe niż te osiągnęte w Polsce.

THE WAGES OF FOREIGNERS WORKING LEGALLY IN POLAND (ON THE EXAMPLE OF OPOLE PROVINCE)

Summary

The aim of this article is to discuss selected results of research conducted in Opole Province among foreigners working legally in Poland. One of the key tasks was to establish the salaries earned by foreigners taking up regular employment. Respondents were divided according to the theory of dual labor market by M. Piore on representing the primary and second segment of the labour market. The study involved 29 people working in the primary labour market (including foreign languages, teachers, managers of foreign companies, medical staff), and 188 people from the secondary labour market (skilled and unskilled workers). During the study it was found that the average wage in the primary labour market are little more than 5303 PLN net, while the secondary labour market is the amount of nearly 3,000 PLN net. It also specifies that there are differences in performance pay between men and women – men attain higher salaries than women, and the difference is greater for primary than for secondary labour market. The study also made it possible to obtain information that the highest salaries receive foreigners employed in services, while the lowest people who work in agriculture.